БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 257 (6186)
ДЕКАБРИИН
24
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1950 он

Үнэ 20 мүнгэн.

Государственная ордена Ленина БИБЛИОТЕКА СССР имени В. И. Ленина

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын ажалшадай депутадуудай хизаарнуудай, областной, окружной, районно, городской, сельскэ ба поселково Советүүдтэ һунгаһан һунгалтануудай результадууд тухай (нэгэдэхи нюур).

РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумдэ (нэгэдэхи нюур).

Москвада Бурят-Монголой литературын вечернүүд боложо байна (нэгэдэхи нюур).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ (2-дохи нюур).

Комсомолой айкомой тоосоон (2-дохи нюур).

Шэнэ түхэлэй партиин түлөө ленинскэ «Искрын» тэмсэл (2-дохи ба 3-дахи нюурнуудта).

Жиримскэ МТС тракторнуудай заһабарилга дүүргэбэ (3-дахи нюур).

Г. Гомбоев. — Эхин һургуулиин учебникүүд тухай (3-дахи нюур).

Кореядэхи событинууд (4-дэхи нюур).

Гурбан гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй заседани тушаа (4-дэхи нюур).

П. Кричанов. — Ородой хүгжэмэй гени тухай фильм (4-дэхи нюур).

ХҮДӨӨДЭ НИИТЭ-ПОЛИТИЧЕСКЭ БА КУЛЬТУРНО-ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИИЕ ҺАЙЖАРУУЛХА

Нютагай Советүүдтэ һунгаһан һунгалтануудта манай республикын ажалшад өөрынгөө морально-политическэ нэгэдэлые, большевистскэ партиие тойрон, арадуудай гениальна вождь агууехэ Сталиние тойрон нигтаар жагсаһанаа шэнэ хүсэтэйгөөр харуулаа. Эдэ һунгалтануудта коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блок гайхамшагта илалта туйлаба.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой энэ шэнэ илалта болбол хүн зоной дунда партийна организацинуудай ябуулһан эмхидхэлэй ба агитационно-пропагандистска ехэ хүдэлмэриин аша үрэ мүн. Һунгуулиин кампаниин үедэ республикын хүдөө тосхонуудай хүн зоной дунда агитационно хүдэлмэриие 11 мянга шахуу агитаторнуудтай 850 гаран агитколлективүүд ябуулһан байна. Ганса Кабанскын аймагта ажалшадай дунда 560 гаран агитаторнууд ниитэ-политическэ хүдэлмэри хэһэн байна. Тэдэнэр һара хахад соо 200 шахуу лекцинүүдые ба элидхэлнүүдые уншаа. Аймагай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ураншайханай самодеятельностиин кружогууд хүн зондо 30 гаран зүжэг наада ба концерт харуулһан байна. Аймагай библиотекэнь 14 нүүдэл библиотекэнүүдые эмхидхэжэ, һунгуулиин литератураар ба бусад номуудаар олон мянган һунгагшадые хангаа.

Кударын аймагта һунгуулиин кампаниин үедэ агитаторнууд элдэб олон темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүдые һонирхолтойгоор үнгэргэһэн, ханын газетэнүүдые ба «дайшалхы хуудаһануудые» олоор гаргаһан байха юм.

Республикын бусад аймагуудай ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри мүн лэ үргэн далайсатайгаар ябуулагдаа. Һунгуулиин участогуудта бии болгогдоһон агитпунктнуудта агитаторнууд ба пропагандистнууд лекцинүүдые, элидхэлнүүдые ба хөөрэлдөөнүүдые саг агтань, идейнэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэжэ байгаа.

Нютагай Советүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлэй үедэ ниитэ-политическэ хүдэлмэриие эмхидхэлгын һайн үрэ дүнгүүдые бэлижүүлхэ, политическэ агитациие нэнэ, үшөө үндэр хэмжээндэ үргэжэ зорилго табигдана. Энээнэй туада, тон түрүүн, хүдөөдэ ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ гаһан дутагдалнуудые усадхаха ухала.

Ноябриин һүүлээр үнгэрһэн, ВКП(б)-гэй Обкомой III пленум болбол хүдөөгэй партийна олон организацинуудай хадаа колхозниуудай дунда ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ шөө һулаар ябуулна, бригадаууда, фермэнүүдтэ политическэ информаци ба хөөрэлдөөнүүдые регулярна бэшээр, доодо хэмжээнэ үнгэргэнэ гэжэ зааһан байна.

Ажалшадай дунда хэблэл таалга, тусхайлхада бурят-монгол элэн дээрэ гарадаг газетэнүүдые раалга хангалтагүйгөөр үнгэргэжэ байна. Естественно-научна эдэм ба хүдөө ажахын түрүүшүүй дүй дүршэл һулаар нэбтэрүүгдэнэ.

Олон колхозуудта клубууд, аан булангууд, радиоузелнууд энхидээ хаалтатай байдаг, колхозуудта шэнэ клубуудые, радиоэлнуудые бариха, библиотекэнүүдые бии болгохо шухала хэмжээнүүд абтанагүй гэжэ ВКП(б)-гэй Обкомой пленум тэмдэглээ.

ВКП(б)-гэй Обкомой пленумэй шүүлһэн дутагдалнууд тон түрүндэ Зэдын аймагай партийна организацида хамаадана. Энэ партийна организаци болбол аймагай хүдөө ажалшадай дунда ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие муугаар эмхидхэһэн байна. Аймаг дотор лекционно пропаганда, илангаяа научно-гэгээрэлэй эрдэм дэлгэрүүлгэ һулаар ябуулагдана. Партийна ба советэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгэд хүн зоной дунда политическэ эмхидхэлнүүдые багаар уншана. Хүдөгэй интеллигенци лекционно пропаганда дэлгэрүүлгэ дэлгэрүүлгэ дэлгэрүүлгэ

Олон колхозуудта клубууд, аан булангууд, радиоузелнууд энхидээ хаалтатай байдаг, колхозуудта шэнэ клубуудые, радиоэлнуудые бариха, библиотекэнүүдые бии болгохо шухала хэмжээнүүд абтанагүй гэжэ ВКП(б)-гэй Обкомой пленум тэмдэглээ.

ВКП(б)-гэй Обкомой пленумэй шүүлһэн дутагдалнууд тон түрүндэ Зэдын аймагай партийна организацида хамаадана. Энэ партийна организаци болбол аймагай ажалшадай дунда ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие муугаар эмхидхэһэн байна. Аймаг дотор лекционно пропаганда, илангаяа научно-гэгээрэлэй эрдэм дэлгэрүүлгэ һулаар ябуулагдана. Партийна ба советэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгэд хүн зоной дунда политическэ эмхидхэлнүүдые багаар уншана. Хүдөгэй интеллигенци лекционно пропаганда, илангаяа научно-гэгээрэлэй эрдэм дэлгэрүүлгэ дэлгэрүүлгэ

Нютагай Советүүдтэ һунгаһан һунгалтануудта манай республикын ажалшад өөрынгөө морально-политическэ нэгэдэлые, большевистскэ партиие тойрон, арадуудай гениальна вождь агууехэ Сталиние тойрон нигтаар жагсаһанаа шэнэ хүсэтэйгөөр харуулаа. Эдэ һунгалтануудта коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блок гайхамшагта илалта туйлаба.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой энэ шэнэ илалта болбол хүн зоной дунда партийна организацинуудай ябуулһан эмхидхэлэй ба агитационно-пропагандистска ехэ хүдэлмэриин аша үрэ мүн. Һунгуулиин кампаниин үедэ республикын хүдөө тосхонуудай хүн зоной дунда агитационно хүдэлмэриие 11 мянга шахуу агитаторнуудтай 850 гаран агитколлективүүд ябуулһан байна. Ганса Кабанскын аймагта ажалшадай дунда 560 гаран агитаторнууд ниитэ-политическэ хүдэлмэри хэһэн байна. Тэдэнэр һара хахад соо 200 шахуу лекцинүүдые ба элидхэлнүүдые уншаа. Аймагай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ураншайханай самодеятельностиин кружогууд хүн зондо 30 гаран зүжэг наада ба концерт харуулһан байна. Аймагай библиотекэнь 14 нүүдэл библиотекэнүүдые эмхидхэжэ, һунгуулиин литератураар ба бусад номуудаар олон мянган һунгагшадые хангаа.

Кударын аймагта һунгуулиин кампаниин үедэ агитаторнууд элдэб олон темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүдые һонирхолтойгоор үнгэргэһэн, ханын газетэнүүдые ба «дайшалхы хуудаһануудые» олоор гаргаһан байха юм.

Республикын бусад аймагуудай ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри мүн лэ үргэн далайсатайгаар ябуулагдаа. Һунгуулиин участогуудта бии болгогдоһон агитпунктнуудта агитаторнууд ба пропагандистнууд лекцинүүдые, элидхэлнүүдые ба хөөрэлдөөнүүдые саг агтань, идейнэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэжэ байгаа.

Нютагай Советүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлэй үедэ ниитэ-политическэ хүдэлмэриие эмхидхэлгын һайн үрэ дүнгүүдые бэлижүүлхэ, политическэ агитациие нэнэ, үшөө үндэр хэмжээндэ үргэжэ зорилго табигдана. Энээнэй туада, тон түрүүн, хүдөөдэ ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ гаһан дутагдалнуудые усадхаха ухала.

Ноябриин һүүлээр үнгэрһэн, ВКП(б)-гэй Обкомой III пленум болбол хүдөөгэй партийна олон организацинуудай хадаа колхозниуудай дунда ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ шөө һулаар ябуулна, бригадаууда, фермэнүүдтэ политическэ информаци ба хөөрэлдөөнүүдые регулярна бэшээр, доодо хэмжээнэ үнгэргэнэ гэжэ зааһан байна.

Ажалшадай дунда хэблэл таалга, тусхайлхада бурят-монгол элэн дээрэ гарадаг газетэнүүдые раалга хангалтагүйгөөр үнгэргэжэ байна. Естественно-научна эдэм ба хүдөө ажахын түрүүшүүй дүй дүршэл һулаар нэбтэрүүгдэнэ.

Олон колхозуудта клубууд, аан булангууд, радиоузелнууд энхидээ хаалтатай байдаг, колхозуудта шэнэ клубуудые, радиоэлнуудые бариха, библиотекэнүүдые бии болгохо шухала хэмжээнүүд абтанагүй гэжэ ВКП(б)-гэй Обкомой пленум тэмдэглээ.

ВКП(б)-гэй Обкомой пленумэй шүүлһэн дутагдалнууд тон түрүндэ Зэдын аймагай партийна организацида хамаадана. Энэ партийна организаци болбол аймагай ажалшадай дунда ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие муугаар эмхидхэһэн байна. Аймаг дотор лекционно пропаганда, илангаяа научно-гэгээрэлэй эрдэм дэлгэрүүлгэ һулаар ябуулагдана. Партийна ба советэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгэд хүн зоной дунда политическэ эмхидхэлнүүдые багаар уншана. Хүдөгэй интеллигенци лекционно пропаганда, илангаяа научно-гэгээрэлэй эрдэм дэлгэрүүлгэ дэлгэрүүлгэ

Нютагай Советүүдтэ һунгаһан һунгалтануудта манай республикын ажалшад өөрынгөө морально-политическэ нэгэдэлые, большевистскэ партиие тойрон, арадуудай гениальна вождь агууехэ Сталиние тойрон нигтаар жагсаһанаа шэнэ хүсэтэйгөөр харуулаа. Эдэ һунгалтануудта коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блок гайхамшагта илалта туйлаба.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой энэ шэнэ илалта болбол хүн зоной дунда партийна организацинуудай ябуулһан эмхидхэлэй ба агитационно-пропагандистска ехэ хүдэлмэриин аша үрэ мүн. Һунгуулиин кампаниин үедэ республикын хүдөө тосхонуудай хүн зоной дунда агитационно хүдэлмэриие 11 мянга шахуу агитаторнуудтай 850 гаран агитколлективүүд ябуулһан байна. Ганса Кабанскын аймагта ажалшадай дунда 560 гаран агитаторнууд ниитэ-политическэ хүдэлмэри хэһэн байна. Тэдэнэр һара хахад соо 200 шахуу лекцинүүдые ба элидхэлнүүдые уншаа. Аймагай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ураншайханай самодеятельностиин кружогууд хүн зондо 30 гаран зүжэг наада ба концерт харуулһан байна. Аймагай библиотекэнь 14 нүүдэл библиотекэнүүдые эмхидхэжэ, һунгуулиин литератураар ба бусад номуудаар олон мянган һунгагшадые хангаа.

Кударын аймагта һунгуулиин кампаниин үедэ агитаторнууд элдэб олон темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүдые һонирхолтойгоор үнгэргэһэн, ханын газетэнүүдые ба «дайшалхы хуудаһануудые» олоор гаргаһан байха юм.

Республикын бусад аймагуудай ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри мүн лэ үргэн далайсатайгаар ябуулагдаа. Һунгуулиин участогуудта бии болгогдоһон агитпунктнуудта агитаторнууд ба пропагандистнууд лекцинүүдые, элидхэлнүүдые ба хөөрэлдөөнүүдые саг агтань, идейнэ үндэр хэмжээндэ үргэжэ байгаа.

Нютагай Советүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлэй үедэ ниитэ-политическэ хүдэлмэриие эмхидхэлгын һайн үрэ дүнгүүдые бэлижүүлхэ, политическэ агитациие нэнэ, үшөө үндэр хэмжээндэ үргэжэ зорилго табигдана. Энээнэй туада, тон түрүүн, хүдөөдэ ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ гаһан дутагдалнуудые усадхаха ухала.

Ноябриин һүүлээр үнгэрһэн, ВКП(б)-гэй Обкомой III пленум болбол хүдөөгэй партийна олон организацинуудай хадаа колхозниуудай дунда ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ шөө һулаар ябуулна, бригадаууда, фермэнүүдтэ политическэ информаци ба хөөрэлдөөнүүдые регулярна бэшээр, доодо хэмжээнэ үнгэргэнэ гэжэ зааһан байна.

Ажалшадай дунда хэблэл таалга, тусхайлхада бурят-монгол элэн дээрэ гарадаг газетэнүүдые раалга хангалтагүйгөөр үнгэргэжэ байна. Естественно-научна эдэм ба хүдөө ажахын түрүүшүүй дүй дүршэл һулаар нэбтэрүүгдэнэ.

Олон колхозуудта клубууд, аан булангууд, радиоузелнууд энхидээ хаалтатай байдаг, колхозуудта шэнэ клубуудые, радиоэлнуудые бариха, библиотекэнүүдые бии болгохо шухала хэмжээнүүд абтанагүй гэжэ ВКП(б)-гэй Обкомой пленум тэмдэглээ.

ВКП(б)-гэй Обкомой пленумэй шүүлһэн дутагдалнууд тон түрүндэ Зэдын аймагай партийна организацида хамаадана. Энэ партийна организаци болбол аймагай ажалшадай дунда ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй

Партбюрогой хүдэлмэрийе улам һайжаруулха

Хүдөөдэ партийно-эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлгэ хадаа колхозуудта ажахын ба культурна зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ шухала услови мүн.

Кяхтын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци (секретариинь нүхэр Гармаев) зорилгоёо зүбөөр ойлгоһоной үндэһөөр, гол анхаралаа ниитын-политическэ хүдэлмэридэ зорюулдаг болонхой.

Энэ партийна организаци 16 коммунистнуудһаа бүридэдэг юм. Партийна бюронь коммунистнуудаа колхозно үйлэдбэриин шиидхэхы участогуудаар—малажал ба тариланажал дээрэ зүбөөр хубаарилан табинхай. Нүхэр Г. Доржиев —КТФ-е даагшаар, нүхэр Д. Будаев—МТФ-е даагшаар, нүхэр Содномова — агрономоор, нүхэр Д Цоктоев—колхозой правленийн түрүүлэгшээр хүдэлмэрилнэ. Эдэнэр эдэбхи үүсхэл гарган, бусад колхознигуудта үльгэр жэшээ харуулна.

Коммунистка-хонишон Н. Ц. Бадмаева стахановска ажалаараа олоной дунда хүндэтэй болонхой. Тэрэ хадаа даажа байһан 250 толгой эхэ хонидһоо 278 хурьгадые абаад, тобир тарганаар түлжүүлээ. Байгша оной эхинһээ хойшо 622 ажалта үдэр олоо. Коммунист нүхэр Будаевай даадаг һүнэй-товарна фермэ эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ 3 жэлэйнгээ түсэбые дүүргэнхэй. Адуунай товарна фермэ (даагшань нүхэр Доржиев) мүн лэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээ.

Тус партийна организаци һара бүри 1—2 дахин, һайн бэлэдхэлтэйгээр суглаа үнгэргэдэг. Тиин, суглаан дээрэнь шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл үргэнөөр хэгдэжэ, хүдэлмэридэхи дутуу дунданнуудые элирүүлнэ, зохихо хэмжээнүүдые абана.

Партидоторой хүдэлмэриин, мүн колхозой ажахын ябуулгын шухала асуудалнуудые суглаан дээрээ эүблэн хэлсэдэг. Жэшээнь, партийна суглаан дээрэ коммунистнуудай һуралсал, агитколлективэй хүдэлмэри, нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэл гэхэ мэтэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн, тусхай шиидхэбэринүүдые гаргадаг байгаа.

Суглаан дээрэ хэлсэгдэһэн асуудалнууд дээрэһээ харахада, политическэ ба хүдөө ажахын кампанинуудай шухала асуудалнууд саг соогоо табигдадаг байһаниинь элитэ

Партийна суглаанай гаргаһан тодорхой шиидхэбэринүүд эмхидхэлэй хүдэлмэреэр бэелүүлэгдэдэг, хараалагдаһан хэмжээ-ябуулганнуудые гүйсэдхэлгэдэ коммунистнууд эдэбхитэйгээр хабаададаг байна. Колхознигуудай дунда парторганизациин ябуулдаг агитационно-ниитын хүдэлмэринь колхозой ажахын ба политическэ зорилгонуудые дүүргэлгэдэ зорюулагдана.

Эрдэмтэй ба политическэ бэлэдхэлтэй коммунистнууд ба партийнабэшэ эдэбхитэд агитационно хүдэлмэри ябуулхаар томилогдодог байха юм. Тэдэнэр фермэнүүдтэ, бригадануудта хөөрэлдөөнүүдые, газетэ уншалга үнгэргэдэг, ханын газетэ, «дайшалхы хуудаһануудые» гаргадаг.

Нютагай Соведүүдтэ һунгаһан һунгалтануудай үедэ колхознигуудай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри илангаяа эршэмтэйгээр ябуулаа. Агитаторнуудкоммунистнууд нүхэд Доржиев, Содномов, Филиппов, Будаев дааһан участогуудтаа агитационно хүдэлмэри идейнэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэдэг байгаа.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэри ба коммунистнуудай эдэбхитэ ябуулгань артелиин ажахын улам хүргжэхэ хэрэгтэ ехээр нүлөөлнэ. Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз ниитын ашаг шэмэтэ малай тоо толгой олошоруулха түсэбөө: адуу мориноор — 101,5 процент, үхэрээр — 101,5 процент, хони ба ямаадаар— 102,5 процент, гахайгаар — 106,6 процент дүүргээ.

Гэхэ зуура, артелиин партийна организациин хүдэлмэридэ дутуунуудай бии байһые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, партбюрогой гэшүүдэй хоорондо уялгануудынь хубаагдаагүй, тиигээд тэдэнэрэй зариманиинь бюрогойнгоо хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададсадаггүй байна. Партбюрогой секретарь нүхэр Гармаев гансата хэдэн асуудалнуудые шиидхэжэ ороод, тэдэнэйнгээ олониие эсэстэнь хүргэжэ шаданагүй.

Эдэ дутуунуудаа ойрын сагта усадхаха шухала. ВКП(б)-гэй обкомой гурбадахи пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн партийна хүдэлмэрээ улам һайжаруулха, колхозойнгоо ниитын ажахын ба культурна байгуулалтын хүргжэлтын хэрэгтэ үүргээ улам дээшэлүүлхэ арга боломжо тус парторганизацида бүрин бии.

И. Яковлев.

ВКП(б)-гэй айкомуудай пленумүүд

Энэ оной декабрьда Хориин, Закаменай ба Бичурын аймагуудта ВКП(б)-гэй айкомуудай пленумүүд ба аймагай партийна активай суглаанууд боложо, ВКП(б)-гэй обкомой III пленумэй дүнгүүд, колхозно партийна организацинуудай хүдэлмэриин байдал ба тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсээ.

Эдэ пленумүүд ба суглаанууд дээрэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, партийна эхин организацинуудай ба ВКП(б)-гэй айкомуудай, тэдэнэй таһагуудай хүдэлмэриин дутуу дунданууд элирүүлэгдэһэн, тэдэниие зайсуулха үнэтэ дурадхалнууд оруулагдаһан байна.

Пленумүүд ба партийна активай суглаанууд ВКП(б)-гэй обкомой III пленумэй шиидхэбэриие шуудбэлүүлхэ хэмжээнүүдые хараалһан тогтоолнуудые баталан абаа.

Манай кружогой хүдэлмэри

Заиграйн аймагай гүйсэдхэха комитедэй партийна эхин организациин дэргэдэ «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсые» шудалха кружок үнгэрэгшэ жэлдэ эмхидхэгдэжэ, «Хуряангы курсын» 7 бүлэгые шудалһан байгаа.

Мүнөө жэлдэ манай кружогой заняти саг болзор соогоо, эмхитэйгээр эхилһан байна. Түрүүшынгээ заняти дээрэ һурагшадтай үнгэрэгшэ жэлдэ үзэһэн темэнүүдээ тобшохоноор дабтан гараһан ба һуралсалай түсэбтэй таданиие танилсуулһан, конспект зохёохо тухай хөөрэлдөө хэһэн байгаабди.

Энэ хадаа саашанхи темэнүүдээ үзахадамнай багабшэ туһа хүргэһэн байна. Ээлжээтэ занятияа партиин түүхын «Хуряангы курсын» 8-дахи бүлэгһөө эхилһэн байнабди. Мүнөө 9-дэхи бүлэг үзэжэ дүүргэбди.

Би занятидаа ехэ наринаар бэлэдхэдэг байнаб. Марксизм-ленинизмын зохёолнуудые ба уранзохёолой литература уншадаг, конспект зохёодогби. Занятияа үнгэргахадөө, политическэ карта ба харуулан ойлгуулха бусад хэрэгсэлнүүдые саг үргэлжэ хэрэглэдэгбди. Гартаэ бэеэ даагаад ном үзэлсэһэнһэ һуралсалай амжалта гол түлэб дулдыдадаг байһые һурагшад һайн мэдэдэг Тиимэһээ тэдэнэр занятидаа һайнаар бэлэдхадэг.

Һурагшад хадаа марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые уншадаг, урганзохёолой литература хэрэглэдэг, конспект һайнаар табидаг Тэрээн дээрэһээ, үзэһэн темэнүүдээрээ хөөрэлдөөнүүдые хэхэдэ, һурагшад ехэ эдэбхитэйгээр хабаададаг ба заримдаа хоорондоо буляалдаа хадаг байна. Энэнь программна материалые һайнаар ойлгохо ябадалда ехэ туһатай. Энэ хөөрэлдөөнүүдэй түгэсхэл дээрэ би өөрөө һурагшадай буруугаар хэлһэн зүйлнүүдые заһажа нэмэлтэ ба тобшолол хадаг заншалтайб. Һурагшад 57 наһатай В. Карпуков, М. Насандариева, В. Зуев, Г. Хамнаева, М. Лущикова ба бусад илангаяа һайнаар һурана. Занятиин таһалдаха ба һурагшадай занятиһаа гаргдэхэ ушар гарадаггүй.

Аймагай партийна кабинет бидэндэ ехэ туһаламжа үзүүлдэг. Тэрэниие даагша нүхэр Петухов заняти яажа үнгэргэхэ тухай заабаринуудые бидэндэ ходоодоо үгэжэ байдаг.

Д. Дагбаев, кружогые хүтэлбэрилэгшэ.

Коммунистнуудай политическэ һуралсалые һайжаруулха

ВКП(б)-гэй Хориин айкомой бюрогой тогтоолоор аймагай центртэ партийна ба советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэ болон мэргэжэлтэдтэ зорюулжа, «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсые» шудалха дээшэлүүлэгдэһэн түхэлэй кружок ба политическэ экономи шудалха кружок эмхидхэгдэһэн байгаа.

«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсые» шудалха кружогто (пропагандистнь айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Дагбаев) хоёр һарын турша соо оройдоо нэгэ заняти хэгдээ.

Энэ кружогто 12 хүн һуралсаха аад лэ, тэдэнэй миил хахадынь тэрэ занятидаа ерэһэн байна. Хоёр һарын турша соо 9 заняти үнгэргэгдэхэ ёһотой байгаа.

Политическэ экономи шудалха кружогые гүрэнэй банкын Хориин отделениие эрхилэгшэ нүхэр Цыденов Б. хүтэлбэрилдэг. Мүн энэ үе соо тус кружогой заняти оройдоо 2 дахин үнгэргэгдөө. Занятинуудта үсөөн һурагшад хабаададсана. «Хүн ерэнэгүй» гэжэ шалтаад нүхэр Цыденов занятияа ходо таһалдуулдаг заншалтай.

Марксизм—ленинизмын теориие бэеэ даагаад шудалагшад хангалтагүйгөөр һурана. Тэдэнэртэ лекци ба консультацинууд үсөөн хэгдэнэ.

ВКП(б)-гэй айком хадаа коммунистнуудай политическэ һуралсалые һайжаруулха эрид хэмжээнүүдые дары абаха уялгатай.

Г. Цыреторов.

Ленинэй орденто ПВЗ-гэй паровозо-механическа нэгдэхи цехтэ комсомолец М. Хазагаров гэгшэ үндэр бүтээсэтэ ажалаараа социалистическэ мүрысөөнэй түрүү эзэргэдэ ябана. Нүхэр Хазагаров хүдэлмэриингөө һүүлээр залуушуулай № 75 ниитын байрада агитационно хүдэлмэри ябуулна. Зураг дээрэ: стахановец М. Хазагаров (баруун гарһаа) һурагша М. Истаев гэгшэтэй разметкэ хэжэ байна.

М. Минеевэй фото.

Комсомолой айкомой тоосоон

ВКП(б)-гэй Курумканай айкомой ээлжээтэ пленум залуушуулые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри тухай ВЛКСМ-эй айкомой тоосоое һаяхан шагнаба. Аймагай комсомольско организациин хадаа партийна организациин хүтэлбэри доро ябажа, залуушуулые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие зарим тэды һайжаруулаа, гэжэ комсомолой айкомой секретарь нүхэр Будаев элидхэл соогоо тэмдэглээ.

Аймагай бүхы колхозуудта, долоонжэлэй ба дунда һургуулинуудта комсомольско организацинууд ба комитедууд байгуулагданхай.

Энэ жэлдэ комсомольско политическо-гэгээрэлэй системэдэхи һуралсал эмхитэйгээр эхилээ. Пропагандистска дүй дүршэлтэй ба эрдэм мэргэжэл ехэтэй комсомолецууд комсомольско һургуулинууд ба кружогуудай пропагандистнуудаар томилогдонхой. Гэдэнэртэй семинарнууд хаһа саг соогоо үнгэргэгдэнэ.

Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгуулиин кампанида комсомолецууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Гэхэ зуура, залуушуулые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ талаар ВЛКСМ-эй айкомой хүдэлмэридэ байһан горьтойнууд дутуунуудые элидхэлшэ ба үгэ хэлэгшэд элирүүлээ. Айком ба комсомольско эхин организацинууд аймагай урда табигдажа байһан ажахын ба политическэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ залуушуулые элсүүлхэ талаар, тэдэнэй дунда эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри һуралаар ябуулһан байна. Мүн тэдэнэр колхозно үйлэдбэриин шухала участогуудта комсомолецуудые зүбөөр хубаарилан табижа шадаагүй. 383 комсомолецууд - колхознигуудай зүбхэн 89-нь малажал дээрэ ба 156-нь тариланажал дээрэ хүдэлмэрилнэ.

— Комсомолой айком хадаа залуушуулай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхын орондо, залуушуулай дундаһаа ганса нэгэн түрүүшүүлые харуулжа һайрхахые оролдоно. Республикын түрүү комсомолецуудай дүй дүршэл манай аймагта һүлаар нэбтэрүүлэгдэнэ. — гэжэ ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Тенетов хэлэбэ.

— ВЛКСМ-эй айком ба комсомольско эхин организацинууд, — гэжэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Аюшиев хэлэнэ, —ажалай ба союзна жаяг заршамые зарим комсомолецуудай эбдэдэг барилтануудтай эбсэжэ һуудаг Комсомолецуудай дунда ажалта үдэрэй минимум олоогүй ба архи уудаг зарим нэгэн нүхэд бии.

Курумканай дунда һургуулиин партийна эхин организациин секретарь нүхэр Сажинов, Арагадын долоонжэлэй һургуулиин багша, ВКП(б)-гэй айкомой гэшүүн нүхэр Дамдинова ба аймагай гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Нехуров гэгшэд ВЛКСМ-эй айкомой зүгһөө һургуулинуудай комсомольско ба пионерскэ организацинуудые һуралаар хүтэлбэрилдэг байһые шүүмжэлээ.

Мүн пленум болбол залуушуулай дунда уранһайханай самодеятельностиин һулаар дэлгэрһэниие тэмдэглээ. Комсомольско организацинууд культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта зохихо туһаламжа үзүүлнэгүй. Тэдэнэр клубууд, уншалгын байшангуудые улаан булангууд ба библиотекэнүүдэй хүдэлмэридэ эдэбхи багатайгаар хабаадалсана Аймаг доторхи залуушуулые физическээр хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри һулаар табигдаһан. Аймагай худалдаа һаймаһанай организацинуудта сана, конькигэхэ зэргын спортивна хэрэгсэлнүүд үгы байха юм.

ВКП(б)-гэй айкомой бюро болон партийна эхин организацинууд комсомольско организацинуудые һуралаар хүтэлбэрилдэг ба тэдэнэй хүдэлмэридэ һонирходоггүй, айкомой хүтэлбэрилхы зарим хүдэлмэрилэгшэд колхозуудта гарахадаа, комсомольско организацинуудта түһалдаггүй гэжэ пленум тэмдэглэбэ.

Пленум болбол зүбшэһэн асуудалаар тодорхой шиидхэбэри баталан абаа.

Профсоюзна хүдэлмэриие эдэбхитэй болгохо

Мяха-һүнэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй союзай, Кабанска аймагай заготскодой конторын месткомой тоосоо ба һунгалта һаяхан болобо. Тоосоото-һунгуулиин суглаан дээрэ союзай гэшүүд месткомойнгоо түрүүлэгшэ нүхэр Кочмаревой тоосоото элидхэл дуулаба.

Суглаанда хабаадагшад элидхэл тушаа үгэ хэлэхэдээ, месткомойнгоо хүдэлмэриие хурсаар шүүмжэлһэн ба хүдэлмэриень саашадань һайжаруулха дурадхалнуудые оруулһан байна. Местком хадаа хүдэлмэришэд ба албахаагшадай дунда социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ ябадалые һулаар эрхилээ. Договорнуудай шалгалта нэгэшье удаа хэгдэгүй байгаа.

Местком болбол коллективнэгээ дунда культурно-ниитын хүдэлмэри һулаар ябуулна. Хаанаа газетэ 1950 он соо оройдоо 4 дахин гаргагдаа. Местком болбоһоном дэбтэр абажа библиотекэ эмхидхээгүй. Мүн бусад культурна хэрэгсэлнүүдые оложо абадаггүй ба 1950 ондо газетэ, журнал захиагүй байна. Местком болбол сметээ дүүргэлтэ болгонэгүй. Хүдэлмэриин түсэб зохёогдодоггүй, заримдаа зохёогдоошье һаа дүүргэгдэггүй байна.

Профсоюзна суглаан хадаа месткомойнгоо шэнэ составта хүдэлмэрээ үндэһөөрнь һайжаруулха захяа үгөө.

А. Бусурманов.

ШЭНЭ ТҮХЭЛЭЙ ПАРТИИН ТҮЛӨӨ ЛЕНИНСКЭ „ИСКРЫН“ ТЭМСЭЛ

(Газетын түрүүшын номерой гараһан үдэрһөө хойшо 50 жэлэй ойдо)

50 жэлэй саада тээ, 1900 оной декабриин 24-дэ, хилын саана «Искра» газетын түрүүшын номер гараа һэн. Российска ба уласхоорондын пролетариадай агууехэ вождь Владимир Ильич Ленин тэрэниие байгуулагшань идейнэ зоригжуулагшань ба хүтэлбэрилэгшэнь байһан юм.

Бүхэородой түрүүшын революционно марксистска газетые гаргаһан ябадал хадаа социал-демократическа организацинуудай ажабайдалда түүхэтэ событи болоо һэн. Тэрэ үедэ эдэ организацинууд эмхидхэлэйнгээ талаар бутаранхай тарууба идейнэ ондо ондоо һаналтай байһан юм. Ленинскэ «Искра» болбол бутархай байдалые ба кустарничествые дабажа, жэжэ тарууу социал-демократическа бүлэгүүдые ба кружогуудые шэнэ түхэлэй единэ централизованно пролетарска парти болгон, эмхидхэлэй талаарнь нэгэдхэн нигтаруулхын түлөө эрид шанга тэмсэл түрүүшынгээ номерһоо эхилэн хэжэ орогоон байна.

Ленин ба Сталин болбол шэнэ түхэлэй парти байгуулжа байгаа. Тэрэ парти хадаа II Интернационалай оппортунистическэ партинуудһаа үндэһөөрөө илгаатай, оппортунизмһаа сүлөө, эбсэгшэд ба капитулянтнуудтай эбсэдэггүй, буржуази ба тэрэнэй гүрэнэй засаг тушаа революционно, социальна революциин ба пролетариадай диктатурын парти мүч.

Иимэ партиие байгуулха хэрэгтэ ленинскэ «Искра» онсо шухала үүргэ дүүргээ.

I.

XX зуун жэлэй эхиндэ хаанта Росси хадаа империализмын бүхы зүрилдөөнүүдэй сугларһан газар мүн байгаа. Россидахи финансова капитал хаанта хархис хэрэгтэй засаг хоёр бүгэдые зонхилжо байгаа, ородой капитализм болбол ородбэшэ арадуудые дарлажа байгаа. Олон миллион үгытэй ядуу тарящадые помещигүүд тон ехээр мүлжэдэг һэн.

Манай ороной хүдэлмэришэн анги хаанта засагта ба капитализмда эсэргүү тэмсэл хэхэеэ бодожо байгаа. Помещигүүдтэ эсэргүү таряашадай тэмсэл дэлгэржэ байба. Хаанта засагай империин заха нютагуудаар ажаһуудаг дарлагданхай арадуудай национально-сүлөөлэлгын хүдэлөөн шангадажа эхилээ. Россида революционно шуурган болохоёо байгаа. Уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй центрынь баруун тээһээ Россида нүүжэ ерээ һэн.

Империализмын үе, ангиин тулалдаануудай үе, пролетарска революциин үе ба империализмые унагаахын, пролетариадай засаг тогтоохын тула хүсэеэ бэлэдхэхэ үе болобо. Иимэ оршон байдалда II Интернационалай оппортунистическэ партинууд хүдэлмэришэн ангиин революционно тэмсэлые толгойлхо дурагүй ба шадахашьегүй байгаа һэн.

Шэнэ түхэлэй парти, революционно дайшалхы парти байгуулхын тулада Россида ехэ бэрхэшээлнүүдые дабаха хэрэгтэй байгаа. Хаанта засагай хэрэгтэй шэрүүн мүрдэлгэ тэсэхэ хэрэгтэй байгаа. Тэрээнтэй хамта хүдэлмэришэн ангида буржуазна нүлөө үзүүлжэ байһан «экономистнуудые» бута сохихо хэрэгтэй байгаа.

«Экономистнууд» болбол хүдэлмэришэн ангиин бэеэ даанхай парти байгуулха ябадалда эсэргүүгээр тэмсэдэг байһан юм.

Промышленна центрнүүдтэ бии байһан марксистска кружогууд ба бүлэгүүд эмхидхэлэй ба идейнэ талаараа бутархай тарууу, хүдэлмэришэн ниитын хүдэлөөнтэй холбоогүй ба тиимэһээ Россин пролетариадай ангиин тэмсэлые амжалтатайгаар хүтэлбэрилжэ шадахагүй байгаа.

Орон доторхи политическэ байдал хадаа бутархай тарууу марксистска кружогуудые ба союзуудые единэ централизованно пролетарска парти болгон идейнэ ба эмхидхэлэй талаарнь нэгэдүүлхэ эрилтэ хэжэ байгаа.

Тон түрүүндэ «экономистнуудые» бута сохингүйгөөр пролетариадай единэ политическэ парти байгуулжа болохогүй гэжэ Ленин ойлгодог һэн. Тиин Владимир Ильич болбол «экономистнуудые» эрид шангаар ба эбсэшэгүйгөөр үй бута сохижо эхилээ һэн.

Сүлэлгэдэ байхадаа Ленин болбол Россида единэ централизованно марксистска парти байгуулха түсэб бодомжолон хараалһан байгаа. Энэ түсэбөө тэрэ хадаа «Манай программа», «Манай эгээл ойрын зорилго» ба «Шухала асуудал» гэһэн гайхамшагта статьянууд дотороо найруулан бэшээ һэн. Россидахи социал-демократическа хүдэлөөнэй опыдые шэнжэлжэ, Ленин болбол революционно социал-демократуудые идейнэ ба эмхидхэлэй талаарнь нигтаруулха шухала зэбсэг, пролетариадай партиие байгуулха зэбсэг хадаа бүхэородой политическэ легальнабэшэ газетэ мүн гэһэн тобшолол хэнэн байна. «Бидэнэр болбол зүбөөр гарадаг ба нютагай бүхы бүлэгүүдтэй нигта холбоотой партиин органиие эмхидхэхэ ябадалые өөһэдынгөө эгээл дүтын зорилго болгон табиха ёһотойбди, — гэжэ В. И. Ленин бэшээ һэн. — Энэ хэрэгые эмхидхэхэ ябадалда эгээл дүтын бүхы үе соо социал-демократуудай бүхы ажал-ябуулга зорюулагдаха ёһотой гэжэ бидэнэр һананабди». (Зох., т. 4, нюур 198)

Бодото революционно марксистска газетэ болбол коллективнэ пропагандист ба коллективнэ агитатор байхаһаа гадна, мүн баһа коллективнэ эмхидхэгшэ байха ёһотой гэжэ Ленин хожомынь заагаа һэн.

1900 оной февральда сүлэлгэһөө бусажа ерээд, В. И. Ленин болбол марксистска парти байгуулхын түлөө тэмсэлэйнгээ түсэбые тэрэ дары бэелүүлжэ эхилһэн, бүхэородой революционно марксистска «Искра» газетэ байгуулжа эхилһэн байна. Уфада, Москвада, Петербургда, Нижне-Новгородто, Казаньда, Самарада, Ригэдэ — ябаһан лэ газартаа Ленин болбол нютагай социал-демократуудтай уулзажа, марксистска газетэ байгуулха түсэбэйнгөө тала баригшадые тэдэнэй дундаһаа олоһон байгаа.

Газетэ гаргаха базые Россида бэлэдхэд, Ленин хадаа 1900 оной июлиин 29-дэ хилын саана гараһан байна. Швейцарида ерэһээр, тэрэ болбол хилын саана, хаанай полициин хүрэхэгүй газарта, «Искра» газетэ хамтадаа гаргадаг болохо тухай Плехановтай ба «Ажалай сүлөөлэлгын бүлэгэй» бусад гэшүүдтэй хөөрэлдөө хэжэ эхилһэн юм.

Ленин болбол 1900 оной октябрьда газетын зорилгонууд тухай «Искрын» редакциин мэдүүлгэ бэшэжэ, тусхай листок болгон хэблэжэ гаргаһан байна. Ородой социал-демократуудай хадаа нэгэдэхэ ёһотой ба революционно социал-демократиин туг доро тэмсэхэ единэ бата бэхи парти байгуулхын тула бүхы хүсэлэлгэеэ гаргаха ёһотой гэжэ Ленин бэшээ һэн. Зүгөөр, иимэ партиие байгуулхын ба бэхижүүлхын тулада социал-демократуудай идейнэ ба эмхидхэлэй нэгэдэлые тон түрүүндэ туйлахань шухала байгаа. Эдэ зорилгонууд хадаа идейнэ бутархай тарууу байдалда ба эмхидхэлэй талаар кустарничествода эсэргүү тэмсэл соо, «экономистнуудта» ба бусад оппортунистнуудта эсэргүү эрид шанга ба эбсэшэгүй тэмсэл соо бэелүүлдэжэ болохо байгаа.

«Нэгэдэхынгээ урда тээ, нэгэдхын тулада, түрүүн эрид ба тодорхойгоор тусгаарлаха шухала», —гэжэ Ленин бэшээ һэн (Зох., т. 4, нюур 329).

1900 оной декабриин 24-дэ «Искрын» № 1 гараа һэн. Газетын гаршаг доронь «Ошонһоо дүлэн бодарха» гэһэн уряа бэшээтэй байгаа. Эдэ үгэнүүд хадаа поэт Пушкинда декабристнуудай эльгээлгэ харюуһаа абтаа һэн, ушарна Пушкин болбол сибирскэ сүлэлгэдэ байһан декабристнуудта амаршалга эльгээһэн байгаа.

«Искрын» редакциа бүхы хүдэлмэриень Ленин хэжэ байгаа. Ленин тус газетые эмхидхэгшэ ба ударидагшань байха һаа гадна, бодото дээрээ тэрэнь главна редакторынь байһан юм.

Ленинэй хүтэлбэри доро «Искра» болбол марксизмын революционно теориин түлөө тэмсэлэй тугые ургэдэр дээрэ үргөө. Тэрэнэй хуудаснууд дээрэ Ленинэй 50 шахуу статьянууд толилогдоһон байна. Тэдэ статьянууд дотороо Владимир Ильич хадаа марксистска партиин, шэнэ түхэлэй партиин программна тактическа ба эмхидхэлэй шухалын шухала принципүүдые научнаар үндэһэлһэн байна.

Ленинскэ «Искрын» бүхы ажал ябуулгын үндэһэн зүйлынь хадаа научна социализмын теориие хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй практикатай холбохо, пролетариадай тэмсэлэй ойрын ба аласай зорилгонуудые ойлгуулха, дүтэлжэ байгаа революцида пролетариадай хүтэлбэрилхы үүргэ тухай идеяе пропагандалха ябадал мүн байгаа.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН“
2. 1950 оной декабриин 24.

Жиримскэ МТС тракторнуудай заһабарилга дүүргэбэ

* * *

Ажалаа зүбөөр ємхидхэһэнэй ашаар

Жиримскэ МТС-эй механизаторнууд дүрбэн жэл удаа удаалуулга машинно-тракторна паркынгаа заһабарилгые болзорһоонь ерт дүүргэбэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ Жиримскэ МТС-эй коллектив тракторнуудаа заһабарилгые январиин 10-да дүүргээ һэн. Мүнөө жэлдэ өмнөгөөнэй МТС-эй механизаторнуудай уряагаар Жиримскэ механизаторнууд машинно-тракторна парк заһабарилгаа полевой хүдэлмэридэ ашаатэр бэлэдхэхын түлөө республиканска социалистическэ мүрөөндэ эдэбхитэйгээр оролсохо үедөө, тракторнуудай ба машинануудай заһабарилгые 1951 оной январиин 10-да дүүргэхэ гэһэн социалистическэ уялга абаһан байгаа. Түүнтэй өөрөө энэ уялгаяа тэдэнэр болгоһоонь урид, нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ. Машинно-тракторна парк заһабарилгые нэгэ һараар ерөөшэлөө, декабриин 10-да дүүргээ һэн.

Жиримскэ МТС-эй механизаторнууд ямаар аргаар ямаа амжалта түйлдэ?

МТС-эй ахалагша механик П. И. Борисов ба заһабарилгын мастерүүдые даагша В. П. Климентьев хадаа байгша оной заһабарилгада июль һараһаа бэлэдхэгдэхилһэн байха юм. Сентябриин сарда болотор МТС-эй заһабарилгые мастерскойнууд, хүдэлмэришэ хамтын байра заһабарилагдадаа дүүргэгдэһэн, улаан булан түүгэгдэһэн байгаа һэн. Сентябриин 15 болотор станочно түхэсэгэнүүд заһабарилагдаһан, просверлильнуудай, слесарна ба монтажна зэргэгүүд бэлэдхэгдэһэн, трактор машинануудай запасной частьууд, металл отолдог зэргэ зэмсэгүүд асарагдаһан байха юм. Энэ хугацаанда хадаа тракторнуудай заһабарилгые октябриин 1-дэ эхилхэ гэжэ олгоһон байна.

Самуил Дорофеевэй, Петр Добринай, Милентий Трифоновэй ба бусад тракторна бригадануудай хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэн тракторнуудаа сентябриин 1-дэ багаар МТС-эйнгээ мастерүүдтэ асаргаа ба заһабарилгахын тулада дүршэлтэй трактористнуудые томилһон байха юм. Октябриин 1-һээ олонхи бригадууд заһабарилгын хүдэлмэринүүдэ эхилһэн байна.

МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд трактор машинануудые заһабарилгын ажилаа ба заһабарилгын хүдэлмэрилгэ түсэб зохёоһон байгаа. Энэ үедөө соо заһабарилгын бригадууд хаа гадна, мүн токарна, кузнечнэ, слесарна цехүүдэй хүнүүдэй хэмжээ тодорхойлогдоһон байна. Заһабарилгын хүдэлмэрилгэнүүд узелнууд болгогдон хубаагдаһан ба заһабарилгада элсүүлэгдэһэн хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалайнь ашаатэй мүн лэ тодорхойлогдоһон байна. Тиимэһээ коллективэй гэрэлтэй бүхэн энэ хүдэлмэри эхилхэ үедэ, нэгэ халаан соо хэхэ юумэеэ, 5 үдэр соо ба заһабарилгын ажалаа сезон соо хэхэ ажалаа ашаатай мэдэжэ байгаа һэн.

Графигай ёһоор хүдэлмэрилхэ ямаршаг эндэхид жэгдээр, һайнаар хүдэлмэрилдэг байна. Монтажникууд, слесарьнууд, токарьнууд ба бусад түмэршэ дархашуул заһабарилга дээрэ ажалай үндэр бүтээсэ ба эрхим шанар туйлаха бүхы арга боломжонуудтай байгаа.

Заһабарилгын хүдэлмэринүүдэй түрүүшын үдэрһөө МТС-эй мастерскойнууд дотор социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Мүрысөөндэ коллективэй бүхы гэшүүд хабаадалсаа. Нютагай Советүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлэй үедэ социалистическэ мүрысөөн илангаяа хүсэтэйгөөр дэлгэрһэн байна. Олон заһабарилагшад-стахановецууд халаан соогоо 1,5—2 нормо дүүргэдэг болоо һэн. Жэшээнь, токарь Афанасий Русин заһабарилагдажа байһан машинануудта хэрэгтэй детальнуудые таһалдалгүйгөөр бэлэдхэхэ зуураа, үдэрһөө үдэртэ даалгабаряа 220—260 процент дүүргэдэг байба. Түмэршэ дархашуул Игнай Китаев, Сергей Емельянов гэгшэд үдэр бүри 2—2,5 нормо дүүргээ.

Дүүргэгдэһэн хүдэлмэринүүдэй тоо бүридхэл нарин нигтаар хэгдэдэг, дүнгүүдынь показателиин доска дээрэ бэшэгдэдэг юм.

Заһабарилгын хүдэлмэридэ мүн бэрхэшээлнүүдшье тохёолдодог байба. Жэшээнь, СТЗ—НАТИ маркын дүрбэн тракторнуудай урда мөөринүүдэй коленчатэ голнууд ехээр элэһэн байгаа. Энэ детальнууд автотракторосбыдэй складта байгаагүй. Энэ деталь байра дээрээ бүтээхын аргагүй гэжэ һанагладаг байба. Иигэжэ, заһабарилгын графигай таһалдаха туйлдаа хүрэжэ байхадань, МТМ-гэй даагша нүхэр Климентьев, механик-контролёр нүхэр Кривенко гэгшэд энээн тушаа бодомжолжо ороо һэн. Тиин уданшьегүй тэдэнэр энэ детальиие МТС-тээ бүтээхэ гэһэн дурадхал оруулба. Дурадхалайнь ашаар энэ детальнууд бүтээгдэжэ, тракторнууд тогтоогдоһон график соогоо заһабарилагдаһан байна. Тэрэшэлэн ахалагша механик нүхэр Борисовай дурадхалаар тракторнуудай всасывающи патрубкануудай ба колёсно тракторнуудай клапангуудай хабхагуудай конструкци һайжаруулагдаһан байха юм. Энэнь нефтепродуктнуудые ба запасной частьнуудые ехээр арбилха арга боломжо олгоно.

Заһабарилгын шанарай хойноһоо өндэ шанга хиналта табигданхай. Байгша ондо МТС-эй бүхы тракторнуудай главна механизмуудай соосность тусхай приборoор шалгагдаһан, базисна детальнуудые шэнэдхэн байгуулга хэрэгтэй хэмжээгээрээ хэгдэһэн, бүхы тракторнууд һүин хүдэлмэрилхын тула электрын гэрэлээр, колёсно тракторнууд уһанай питаниар хангагдаһан байна.

Машинно-тракторна паркаяа полевой хүдэлмэридэ богонихон болзор соо бэлэдхэһэн ябадал хадаа заһабарилагдаһан тракторнуудые шалгаха, ябуулжа туршаха ба олдоһон бага зэргын дутагдалнуудыень усадхаха арга боломжо Жиримскэ МТС-тэ олгоо. Тэрэшэлэн тракторна агрегадуудые яаралгүй һайнаар бүридхэхын ба тракторна бригадануудые полевой хүдэлмэридэ бэлэдхэхын тула нилээд ехэ саг үлэнэ. Гадна, механизаторска кадрнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ арга боломжо бии болгогдоно. Мүнөө МТС-тэ трактористнуудай курса эмхидхэгдээд, тэндэ 35 хүн һуралсана. Тус курсада багшалхын тула заһабарилгын хүдэлмэриһөө сүлөөрһэн эрхим механигууд ба трактористнууд—стахановецууд ялсүүлэгдэһэн байна. Мүн тракторна бригадануудай түрүү бригадирнууд, тэрэшэлэн трактористнууд ба комбайнернуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые шудалха семинар эмхидхэгдэнхэй.

Жиримскэ МТС-эй коллектив туйлаһанаараа һанаагаа амарнагүй. Мастерскойнууд дотор мүнөө хуряалгын машинануудые заһабарилгын хүдэлмэри түргэн темпээр ябуулагдажа байна. Мүнөө нэгэ молотилка, хоёр жатка, хоёр комбайн ба комбайнын 7 мотор заһабарилагдажа дүүргэгдээ.

И. Бурмистров.

Зураг дээрэ: Жиримскэ МТС-эй нүхэр И. Семёновой хүтэлбэрилдэг № 8 тракторна бригада һүүлшынгээ трактор заһабарилжа байна.

З. Веснинагай фото.

Ерэхэ жэлдэ 1500 гектар газар элдүүрилхэбди

Манай гүрэнэй ажахын үдэр бүри хүгжэн дэбжэжэ байхые харахадаа, бүхы зүрхэнһөө баясанаб Коммунизмын байгуулалтада улам эдэбхитэйгээр хабаадалсахын тулада үшөө һайнаар хүдэлмэрилхэ дуран хүрэнэ. Би трактористаар хүдэлмэрилнэб. Манай хүдэлмэриһөө үндэр баян ургаса абалга нилээд дулдыдадаг.

Энэ жэлдэ Тарбагатайн аймагай «Красный боец» колхозой поли дээрэ Георгий Михайловтай АТЗ-НАТИ тракторааар хүдэлмэрилөөбди. Тиихэ зуура, зөөлэн хахалгаар 1430 гектар газар элдүүрилжэ, жэлэйнгээ нормые 1,5 дахинаар үлүүлэн дүүргэһэн ба 40 гаран центнер горючи ба түрхихэ тоһодохо материал алмаһан байнабди. Манай трактор иимэ ехэ ажал хэхэдээ яагаашьегүй, полевой хүдэлмэриин дүүрэхэлээр бүрин бүтэнөөр тушаагдаа һэн.

Заһабарилгын эхилхэдэ машинынгаа частьнуудые угаагаад, профилактическа заһабарилга хэһэн байнабди. Поршневой группын бүтэн байһан тула тэрэниие һэлгэнгүй орхёобди. Тиимэһээ тракторайнмай заһабарилгада ороодоо 40 түхэриг гаргашалагдаһан байна.

Машинаяа заһабарилха зуураа, кабина соонь зөөлэн һуури хэһэн, хажуу талынь үүдэнүүдтэ шэлчүүдые һуулгаһан байнабди. Ямаршье ехэ һалхи бороогой болоошье һаа, кабина соомнай элһэ, шорой, уһан орохогүй, дулаан, сэбэр байха.

Октябрьска революциин агуулехэ һайндэрэй үшөө урда тээ бидэнэр трактораа заһабарилжа дүүргээд, гэртээ ошонгүй, нүхэдтөө туһалалсаабди. МТС-эй дирекци намайе мотор заһабарилгада табижа. Михайловые монтажна бригадада эльгээһэн байна.

Манай МТС-эй коллектив тракторнууд ба бусад машинануудые заһабарилха жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ, нютагай Советүүдтэ һунгаха һунгалтануудые ажалай амжалтаар уггаһан байна.

Саашанхи зорилгонуудаа бидэнэр һайн мэдэнэбди. Үшөө һайнаар хүдэлмэрилжэ, үндэр баян ургаса туйлаха хэрэгтэй. Ерэхэ жэлэй сезондо 1500 гектар зөөлэн хахалалга хэхэ ба бүхы хүдэлмэринүүдые тогтоогдоһон болзор соонь, агротехническэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэбди гэжэ социалистическэ договор соогоо хоюулан уялга абаһан байнабди. 1951 одно үндэр баян ургаса хуряахын тула хүдөө ажахын машинануудые заһабарилгадань туһалалсахаар Михайловтаяа хамта өөнэдынгөө колхоздо ошобобди.

Хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхын түлөө, парти ба правительствын анхарал оролдолгодоһонь эршэмтэй ажалаараа харюусаха ба үндэр баян ургасын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэеэ элсүүлэн тэмсэхэ байнабди.

Иван Антонов, Жиримскэ МТС-эй трактарист.

Аймаг дотор 11 зоотехническэ курсанууд хүдэлмэрилхэ ёһотой аад, мүнөө миил 9-нь хүдэлмэрилжэ байна

Наукын туйлалтануудые ба хүдөө ажахын түрүү дүй дүршэлые колхознигуудай дунда нэбтэрүүлхэ гэһэн парти, правительствын эрилтэ Торинин аймагта хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байна. Жэшээнь, аймаг дотор 11 зоотехническэ курсанууд хүдэлмэрилхэ ёһотой аад, мүнөө миил 9-нь хүдэлмэрилжэ байна. Мүн агротехническэ 12 курсанууд эмхидхэгдэхээр хараалагдаһан аад, бүри нэгэнииншье хүдэлмэрилжэ эхилээдүй.

Кировэй, Ворошиловай нэрэмжэтэ, «Заветы Ильича» ба бусад колхозуудта зооветеринарна һуралсал илангаяа муугаар табигданхай. Нэрлэгдэгшэ колхозуудта агротехническэ курсанууд ороодоошье эмхидхэгдээгүй, һуралсалай гэрнүүдшье бэлэдхэгдээгүй зандаа.

Аймагай хүдөө ажахын таһагай главна агроном Грачкин, Торинин ба Бургалтайн МТС-үүдэй ахалагша агрономууд Илютин, Мохонов гэгшэд эдэ курсануудай хүтэлбэрилэгшэд болгогдожо баталагдаһан аад, бүри нэгэшье заняти үнгэргөөдүй. Иимэ байдалай тохёолдоод байхадань, аймагай хүдөө ажахын таһаг эрид хэмжээ абанагүй.

В. Торейская.

Торидо агротехническэ һуралсал хангалтагүй

Аймаг дотор

БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

Эхин һургуулиин учебнигүүд тухай

Һурагшадые һайнаар һургахын тулада һайн учебнигүүдэй ехэ удхашанартай байһаниинь мэдээжэ.

Жэл бүри учебнигүүд заһабарилагдан бэшэгдэнэ шанээр хаблэгдэн гаргагдана. Һүүлэй үедэ Бурмонгиз хадаа К. Олзоевой зохёоһон нэгдэхи класста үзэхэ ород хэлэнэй учебник, хоёрдохи ба гурбадахи классуудта үзэхэ «Түрэлхи хэлэн», һургагшанарта туһламжа болгон М. Мангадаевай бэшэһэн «Бурят-Монгол эхин һургуулиин бэлэдхэлэй класста ород хэлээр хөөрэлдөөнэй урогууд» гэжэ номуудые хэблэжэ гаргаа.

Мүнөө үедэ бурят-монгол эхин һургуулинуудта үзэгдэжэ байгаа учебнигүүдые абаад үзэхэдэ, зариманиинь нилээд дутуунуудтай. Тэдэ дутуунууд тухай өөрынгөө һанамжа хэлэхэ хүсэлтэйб.

Бэлэдхэлэй класста 7 һаһатай хүүгэд ерэжэ, турууншынхаа үзэгдэй танилсан, грамотын дадалнуудые абанад. Тэдэндэ М. Имехеновэй «Үзэглэл» гол номынь болоно.

Эна ном заажа байхада дутуунууд дайралдана. Жэшээлхэдэ, «Л» үзэгтэй танилсаагүй байхадаа уншаха, 23-дахи нюуртахи текст соо «Сэлэнга» гэжэ үгэ бэшагдэнхэй. Мүн үзэглэлэй 31-дэхи нюурта «Ж» үзэг үзэхэһөө урид «Нажар» гэжэ үгэ үгтэнэ.

Зарим учебнигүүдэй авторнууд, юундэшьеб, грамматическа дүрим мүүдые тобшо болгохомнай гээд, буруу удхатай болгожорхино. Жэшээлхэдэ, хоёрдохи класста үзэхэ И. Баранниковай ород хэлэнэй учебник соо үгые таһалжа бэшэлгэ тухай нигэжэ хэлэгдэнэ: «Й, Ь (зөөлэн тэмдэг) ба ъ (хатуу тэмдэг) үзэгүүд таһалан нүүлгэгдэжэ бэшагдэдэггүй. Иигэжэ бэшэхэ хэрэгтэй: линей-ка, копей-ка...» (56—57 нюур). Үгые таһалжа ондоо мүртэ нүүлгэн бэшэлгын энэ дүрим тухай профессор Ушаковой словарь соо нигэжэ тайлбарилагдана: «Ъ, Ь, Й үзэгүүдые урдахи үзэгһөөнь һалгажа болохогүй». Хэрбээ Баранниковайхяар болоо һаа, «социалистический», «самодеятельность» гэхэ мэтын үгэнүүдые таһалан, шэнэ мүртэ нүүлгэжэ болохогүй гэжэ ойлгохоор байна.

Бурят-монгол эхин һургуулиин һурагшад грамматикаар ехэнхи ойлгосоёо түрэлхи хэлэнэй урогуудта абадаг. Бурят-монгол хэлэнэй грамматикын олонхи мэдээнүүдэй ород хэлэнэй грамматикатай адлирхуу байдаг тула, эдэниие һургагшанар ород хэлэ заахадаа хэрэглэдэг байна. 1949 ондо РСФСР-эй гэгээрэлэй Министерствоор баталагдаһан, ородбэшэ һургуулинуудта ород хэлэ зааха программа соо энээн тухай нигэжэ заагданай: «Эхин һургуулиин һурагшад ехэнхи грамматическа ойлгосые түрэлхи хэлэнэй урогтс абадаг; болохо газартань грамматикын адли баримтануудые заан энээниие ород грамматика үзэхэдөө хэрэглэхэ хэрэгтэй».

Энээниие хэрэг дээрэнь бэелүүлхэнь, илангаяа III класста бэрхэтэй байдаг Юундэб гахэдэ, ород хэлэнэй учебник ба бурят-монгол хэлэнэй программа хоёр зарим газартаа ехэхэнүүд һэлгээтэйнүүд байна. Жэшээлхэдэ, гурбадахи класста үзэхэ В. Д. Кудрявцевай «Ород хэлэн» соо глаголой нюур ба сагууд тухай һуралсалай жэлэй нэгэдэхи четверть соо үзэхөөр хараалагданхай. Харин бурят-монгол хэлэнэй программын ёһоор глаголой нюурнууд ба сагууд тухай энэ класста дүрбэдахи четверть соо гараха байна.

Бурят-монгол хэлэнэй грамматикаар хоёрдохи класста глаголой нюурнууд ба сагууд тухай ямаршье ойлгосо үгтэдэггүйһөө байтагай, «глагол» гэжэ терминшье хэрэглэгдэдэггүй, «юуманай үйлэ нэрлэһэн үгэ» гэжэ нарлэгдэдэг байна.

Гурбадахи класста түлөөнэй үгэ тухай ород хэлээр һуралсалай жэлэй нэгэдэхи хахалта үзэхэ байна. Тиихэдэнь бурят-монгол хэлэнэй программа соо энээниие жэлэй хоёрдохи хахадта гарахаар хараалагдана. Энэ хэлэлгын хубиие доодо классуудта түрэлхи хэлэнэй грамматикаар гарадаггүй.

Ород хэлэнэй учебнигүүдэй ба түрэлхи хэлэнэй программа хоёрой хоорондохи иимэнүүд тааралдалгүй газарнуудые заһабал бурят-монгол эхин һургуулида ород хэлэ заахада ехэхэн туһа болохо байна.

Г. Гомбоев, Хориин аймагай Доодо-Анаагай эхин һургуулиин багша.

Ленинскэ «Искра» болбол Маркс—Энгельсэй революционно агуулехэ идеялые эсэшэ сусашагүйгөөр ба ургыгаар хамгаалдаг, эдэ идеялые хүгжөөдэг ба арад нинтэдэ эрүүлдэг байһан юм. «Искра» бол научна социализмын идеяда хүдэлмэришэдые зэбсэгэлдэг, тэдэнэй тэмсэлэй зорилго болгоно.

Ленинскэ «Искра» болбол либеральна буржуазин контрреволюционно байһыень эсэшэ сусашагүйгөөр элишэлэн харуулдаг һэн.

Зүгөөр, хүдэлмэришэн ангида, таряашадта, эсернүүдтэ ба либеральна буржуазида ямараар хандаха тухай асуудалаар «Искрын» редакци нэгэн һаналгүй байгаа. Плеханов ба тэрэнэй тала баригшад эдэ асуудалнуудаар оппортунистическэ позицитай байгаа. Имагта Ленинэй онсо принципиальна ба шууд сэхэ байһанай ашаар «Искра» хадаа эдэ бүхы асуудалнуудаар революционно хараа шугамые хэлбэришэгүйгөөр ябуулаа.

Ленинскэ «Искра» хадаа хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлэй түлөө тэмсэһэн, хүдэлмэришэдые пролетарска интернационализмын үзэлөөр хүмүүжүүлһэн байна.

РСДРП-гэй революционно программые ба уставые найруулан зохёолго «Искрын» шухалын шухала зорилго мүн гэжэ Ленин тооолодог байгаа.

«Искрын» редакциин даалгабаряар Плеханов партиин программын хоёр проект зохёоһон юм. Хоёр проект соогоо тэрэ хадаа оппортунистическэ шэнжэтэй принциальна алдуунуудые гаргаа һэн. Ленин тэдэ алдуунуудыень эрид шүүмжэлээд, хэдэн олон хубилалтануудые ба нэмэлтэнүүдые оруулһан байна. Ленинэй дурадхалнуудай үндэһөөр, программын проект соо Россидахи капитализмын дэлгэрэнгыгээр тодорхойлогдоһон юм. Пролетариадай ба тэрэнэй партиин хүтэлбэрилхы үүргэ эли тодоор харуулагдаа һэн. Социалистическэ революциин заатагүй болохо тухай ба пролетариадай диктатурын шухала тухай главна пункт оруулагдаһан байна. Пролетариадай эсэсэй зорилго — ангинуудые үгы хэлгэ ба хүниие хүнэй мүлжэлгые усадхалга тодоор харуулагдаһан байха юм. Ленин болбол мүн партиин программын аграрна хубиие бултыень башээ һэн.

Ленинскэ «Искрын» бүри түрүүшын номернуудые хэблэн гаргалга хадаа «экономистнуудта» ба бусад оппортунистнуудта хүсэтэ сохилто хэпэн ба шэнэ үедэ — единэ Российска социал-демократическа хүдэлмэришэнэй парти байгуулха үедэ дамжан оролго болоһон байна.

«Экономизмые» эсэслэн элишэлхэ, идейнэ талаарнь бута сохихо ба ородой социал-демократуудые нигтаруулха хэрэгтэ В. И. Ленинэй бэшэһэн «Юу хэхэб?» гэжэ классическа ном шиндхэхы удхашанартай байгаа. Энэ ном доторoо Ленин болбол «экономизмын» ба уласхоорондын оппортунизмын — бернштейнианствын антимарксистска оппортунистическэ удха шэнжые тон гүнзэгыгөөр харуулһан байна. Энэ зохёол соогоо Ленин болбол шэнэ түхэлэй пролетарска партиин идеологическа үндэһэ һууринуудые сэсэн мэргэнээр найруулан бэшэһэн байна.

III.

Ленинскэ «Искра» хадаа революционно кадрнуудые хүмүүжүүлэн ургуулдаг байгаа. Ленин болбол «Искрые» тойруулан эгээл үнэн ба эгээл сэхэ марксистнуудые нэгэдүүлһэн, тэдэнһээ партиин гол хүсые—профессиональна революционернүүдэй организациие байгуулһан юм. М. И. Калинин, Н. Э. Бауман, И. В. Бабушкин, Ладо Кецховели ба бусад «Искрын» агентнуудынь байһан юм. «Искра» болбол Петербургда, Москвада, Самарада, Ярославльда, Одессэдэ, Бакуда, Каменец-Подольскдо, Архангельскда ба бусад городуудта өөрын корреспондентнүүдтэй байгаа. «Искрын» агентнуудай ажалябуулгые Ленин хүтэлбэрилдэг һэн. Ленин эдэнэртэй саг үргэлжын холбоо барисаатай байһан, тэдэнэртэ заабари үгэдэг ба хүдэлмэриень хинадаг байһан юм.

Хүдэлмэришэд ленинскэ «Искрэдэ» ехэ дуратай, тэрэниие өөһэдынгөө түрэл газетэ гэжэ тоолодог, тэрээндэ мүнгөөр туһалдаг байгаа.

Орехово-Зуевһаа «Искрын» агент редакциидаа нигэжэ мэдээсээ һэн: «Искрые» манайда буляасалдажа байгаад уншана, асарһан газетэнүүдые бултыень хүнүүд хэрэглэнэ. Тэрээнэй ашаар хүдэлмэришэдэй дунда ехэ дэбжэлтэ болоһониинь хараатай байна».

«Искрын» агентнууд хадаа Россин социал-демократуудай, хүдэлмэришэдэй ба таряашадай дунда «Искрые» ба искровскэ литература тараадаг, «экономистнуудай» оппортунистическэ үзэлые эрид шууд элишэлэн сохидог ба революционно, искровскэ үндэһэ һуури дээрэ социал-демократическа комитедүүдые нигтаруулха ябадал туйладаг байгаа. Нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро Закавказьеда искровскэ организацинуудые байгуулхын тула илангаяа ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн юм.

Ленинскэ «Искрын» гаража эхилхэһээнь хойшо Сталин тэрэниие хододоо дэмжэдэг байгаа. Нүхэр Сталин хадаа ленинскэ революционно сэсэн ухаанда хизаарлашагүйгөөр этигэжэ, Ленинэй замаар ябаһан, Ленин агууехэ хүн, ёһотой марксистска партиие байгуулагша, тэрэнэй вождь ба багшань мүн гэжэ мэдэһэн байна. Сталин хадаа Ленинэй замһаа зааханшье хазайнгүй ябажа, Владимир Ильичын нүгшэнэнэй һүүлээр тэрэнэй хэрэгые гениальнаар үргэлжэлүүлжэ байна.

Ленинскэ «Искрын» гараһанай хойто тээ, 1901 оной сентябрьда, нүхэр Сталинай үүсхэлээр «Брдзола» («Тэмсэл») гэжэ газетэ гарадаг болоһон юм. Энэ хадаа грузинска түрүүшын нюуса газетэ байжа, ленинскэ «Искрын» шугамые шууд сахидаг байгаа. Сталинска «Брдзола» хадаа «Искрын» удаа тээ Россидахи эрхим марксистска газетэ байһан юм.

Иигэжэ хоридохи зуунай эхиндэ революциин агууехэ вождьнөөр — Ленин, Сталин хадаа революционно марксистска парти байгуулхын түлөө тэмсэһэн байна.

«Искра» гэжэ ленинскэ газетэ хадаа партиин II съездые бэлдэһэн юм. 1903 ондо болоһон энэ съезд манай партиин түүхэдэ тон ехэ удхатай. Энэ съезд дээрэ Российска социал-демократическа хүдэлмэришэдэй парти байгуулагдаһан, партиин программа, Устав «Искрээр» зохёогдоод, баталан абтаһан, партиин центральна хүтэлбэрилхы органууд байгуулагдаһан байна.

Хоёрдохи съездын һүүлээр меньшевигүүд «Искрые» буляажа абаһан байна. «Искра» болбол 52-дохи номерһоон хойшо меньшевистскэ боложо, оппортунистическэ үзэл сурталнуудые баримталдаг болоһон юм. Тиимэһээ ленинскэ «Искрые» меньшевистскэ «Искратай» худхажа болохогүй.

Ленинскэ «Искра» хадаа марксист бүхэндэ ойро дутэ, тэрэнэй түрэл газетэ мүн. «Искрын» түрүүшын номернууд В. И. Ленинэй Центральна музей соо бии. Тэдэ хадаа большевистскэ партиие байгуулхын түлөө Ленинэй тэрэ үедэ хайшан гэжэ тэмсэдэг байһыень харуулна.

Ленин ба Сталинай байгуулһан большевистскэ парти болбол алдарта зам хажэ гараа. Тэрээнтэй хамта арад зоной дунда үнэн үгэ нэбтэрүүлдэг большевистскэ хаблэлшье алдарта зам хэжэ гараа. Ленинскэ «Искрын» түүхэ, 1912 ондо Ленин Сталин хоёрой байгуулһан «Правдын» түүхэ хадаа бүхы советскэ болон демократическа хэблэлдэ мүнхэ жэшээ болоно.

«...Ленинэй ноосоһон «Искрэһээ» хойшодоо агууехэ революционно түймэрэй дүлэн бадаран аһажа, дворянско-помещигүүдэй хаанта монархиие ба буржуазна засагые үнэһэ уйгааг болоторнь галдаһан байна» (ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс).

СССР-эй бүхы арадуудай хэлэн дээрэ большевистскэ олон мянгаад газетэ гарана. Тэдэнэр манай ороной олон миллион арадай дунда тарадаг. Большевистскэ газетэнүүд хадаа Ленин — Сталинай илагдашагүй агууехэ һургаалые нинтэ зоной дунда нэбтэрүүлдэг, социалистическэ түрэнэй дайсадые элирүүлэн сохидог, бүхы гэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө, коммунизмын илалгын түлөө тэмсэлдэ арад зониие эмхидхэхэдэнь партида туһалдаг байна.

«Искрын» тунхаглаһан ленинскэ гениальна үзэл суртал бүхы дэлхэйн ажалшадые зоригжуулжа байна. Ленинска «Искрын» дайшалхы революционно заншалнууд мандажа, хүгжэжэ ба илажа байна.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН"
1950 оной декабриин 24 3.

Французска коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй хандалга

ПАРИЖ, декабриин 20. (ТАСС). «Эб найрамдал абархын тула бүхы французууд нэгэдэжэ, хамтадаа тэмсэг лэ» гэhэн гаршагтайгаар «Юманите» газетэ французска коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй мэдүүлгые толилоо. Мэдүүлгэ соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: Атлантическа пактын зэговорщигууд американец Ачесонай захиралта бэелүүлэн, Брюссельдэ сурлараа. Тус конференци дээрэ абтаhан шиидхэбэринүүд хадаа бүхы французуудай, эб найрамдалай тала баригша бүхы хүнүүдэй зэбүүрхэл үүдхэхэ байна. Тэдэ заговорщигууд өөhэдынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые нэгэдхэхэ ба тэдэниие американска генералай командованида үгэхэ гэжэ шиидэбэ. Тэдэнэр американска единэ хүтэлбэри доро сэрэгэй үйлэдбэри ехэдхэхэ гэжэ шиидэбэ. Тэдэнэр «хамтын оборонодо Германиие оруулха», тайлбарилан хэлэхэдэ, Германиие зэбсэглэхэ тушаа үзэл бодолойнгоо нэгэ байhаниие харуулаа. Тэдэнэр шэнэ вермахтын (зэбсэгтэ хүсэнүүд,—ред.) частьнуудые дэмжэхэ германска авиационно соединениинүүдые байгуулха ябадал hайшаагаа.

Эдэ шиидхэбэринүүд эб найрамдалай хэрэгтэ шэнэ сохилто хэнэ. Эдэ шиидхэбэринүүд Франциие ба Европые шуhаар будаха дэлхэйн 3-дахи дай, антисоветскэ агресси бэлэдхэлгые түргэдхэхэ ябадалда зорюулагданхай. Эдэ шиидхэбэринүүд хадаа германска проблемые ба Германиие демилитаризациилгын проблемые шиидхэхын тулада Советскэ Союзай дурадхалаар агууехэ дүрбэн гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй конференци зарлалгые эбдэхэ зорилготой байна. Эдэ шиидхэбэринүүд Франциин бэеэ даанхай байдалай hүүлшын үлэгдэлнүүдые усадхаха ябадалда шэглүүлэгдэнхэй. Американска империализмын зонхилолго доро оруулагдаhан французска арми ба французска экономико американска империализмын мэдэлдэ официальна оруулагдажа байна, тиихэдэ манай хилэ дээрэ германска арми шэнээр hэргээн байгуулагдана. Сэрэгэй улам ехэ хүсэлэлгэнүүдые гаргаха гэжэ маршаллизованно оронуудай түлөөлэгшэдhөө США-гэй гүрэнэй секретариин эрихэдэнь, «господин Мок хадаа г-н Ачесонай хэлэhэн хараа бодолые түрүүлэн дэмжээ» гэжэ хэблэл бидэнэртэ мэдээсэнэ. Тиин правительствын ябуулжа байгаа үгырэн хоohоролгын политикань улам бүри шангадана...

Эрэгтэй, эмэгтэй французууд! Германиие зэбсэглэлгэдэ эсэргүү, национальна бэеэ даанхай байхын ба эб найрамдалай түлөө, политическэ үзэл бодолой ба шажан шүтэлгын илгаагүйгөөр, нэгэн hаналтайгаар тэмсэгты. Антинациональна правительствын түсэбүүдые эбдэлгын оройтоогүй байхада, французска правительство байгуулха ябадал туйлаха ба эб найрамдал абарха гэhэн бүхы французуудай ниитэ дура хүсэлынь бүхы заводууд дээрэ, бүхы городуудта, бүхы тосхонуудта элдэб янзын формоор (хүдэлмэри зогсоохо, пегици, манифестаци, резолюци абаха) харуулагдадаг лэ. Министрнүүдэй Советдэй түрүүлэгшэ, бүхы партинуудhаа hунгагдаhан парламентын гэшүүд, бүхы депутадууд арадай дура хүсэл тухай мэдэг лэ. Правительство дайнай замаар улам саашаа ябажа байна. Хэрбээ нигта жагсанхай байгаа hаа, Франциин арад дэлхэйн бүхы бусад арадуудтай хамтадаа эб найрамдалай агууехэ хэрэгэй илалтые хангаха дүүрэн хүсэтэй байна.

США-hаа мордохынгоо урда тээ У Сю-цюаниин хэhэн мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 20. (ТАСС). У Сю-цюань түрүүтэй Хитадай делегаци үсэгэлдэр Холбоото Штадуудhаа мордоо. Мордохынгоо урда тээ У Сю-цюань хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдүүлгэ хэжэ, американска арадта hайн hайхан хүсэлэнгүүдые дамжуулан хүргэбэ. «Рождествотой дашарамдуулан, бидэнэр американецуудые амаршалнабди, — гэжэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ, — зол жаргалта шэнэ жэлые тэрээндэ хүсэнэбди. Эб найрамдалай тулада, Дальна Восток дээрэ эб найрамдал тогтоохын тулада бидэ ерээбди. Дальна Восток дээрэхи дайнай үргэлжэлхые ба дэлгэрхые зогсоохо зорилготой дурадхалые бидэнэр Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Аюулгүйн Советдэ табяабди. Энэ хадаа дай болюулха тухай дурадхал мүн.

Дай болюулха тухай манай эбэй дурадхал горьтойгоор харагдангүйгөөр, англо-американска зонхилхы нюурнуудаар буруушаагдаhан болобошье, бидэнэрэй зориг хухараагүй. Бидэнэр эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ үргэлжэлхэбди. Хитад ба американска арадууд хани барисаанай гүн гүнзэгы мэдэрэлээр ходоодоо холбоотой байгаа. Тайванда эсэргүү агресси ба Кореядэхи интервенци дэлхэйн дайн болог лэ гэжэ хүсэдэг, эб найрамдалда дуратай нэгэшье американец байхагүй гэжэ тоолонобди. Бүхы дэлхэйн арадууд, тэрэ тоодо американска арад дайнда эсэргүү, эб найрамдалай түлөө халуунаар тэмсэнэ. Бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалда дуратай арадууд нэгэдээд, үнэн зүб ба буруу хэрэг, үнэн ба худал зүйл бүгэдые шэнжэн hайтар хаража үзөөд байгаа hаа, дай үүдхэгшэдэй, үсөөн тоото авантюристнуудай заналтаhаа айнгүйгөөр үнэн хэрэгэй түлөө эрид шангаар тэмсээ hаа, дайе зогсоожо ба уридшалан болюулжа болохо юм. Холбоото Штадуудтахи эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүдтэй хамтадаа хитад арад тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ байна.

Советскэ түлөөлэгшэ Я. А. Малик, польско түлөөлэгшэ Кац-Сухи, чехословацка түлөөлэгшэ Носек ба ООН-эй секретариадай сотрудниг-ууд Хитадай делегациие аэродром дээрэ үдэшэбэ.

Индо-Хитадта Чан Кай-Шин сэрэгүүдые ашаглаха гэhэн американска түсэбүүд

ПРАГА, декабриин 20. (ТАСС). Вашингтонhоо Телепресс агентствын корреспондентын дамжуулhанай ёhоор, США-гэй правительствода табиhан элидхэл соогоо, Индо-Хитадтахи американска сэрэгэй миссиин толгойлогшо генерал Бринк Индо-Хитадта Чан Кай-шин сэрэгүүдые ашаглаха тухай дурадхал хэнэ.

Президент Трумэн, США-гэй гүрэнэй секретарь Ачесон ба гүрэнэй секретариин тусхай советник Джон Фостер Даллес гэгшэд Бринкын элидхэл зүбшэн хэлсээд, hайшааба.

Бринкын түсэб бэелүүлхэ тухай зохихо заабаринууд Тайван дээрэхи США-гэй гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэдэ эльгээгдээ.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэлнүүд

Бүхы фронтнууд дээрэ Арадай армиин частьнууд энээнэй урда тээ байhан газартаа американска болон урда корейскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү дайшалхы ябуулганууде хэбэ гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командовани мэдээсэбэ.

* * *

Бүхы фронтнууд дээрэ Арадай армиин частьнууд американска ба урда корейскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү байлдаанууде хэбэ гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командовани декабриин 22-то мэдээсэбэ.

США-гэй гүрэнэй секретариин захиралтаар

ПАРИЖ, декабриин 20. (ТАСС). Брюссельдэ США-гэй гүрэнэй секретарь Ачесонай хүтэлбэри доро боложо байгаа сэрэгэй хэлсээнүүд тушаа бэшэхэдээ, Франс Пресс агентство тэрээндэ хабаадагшадай шиидхэбэринүүдэй ямар оршон байдалда абтаhан тухай мэдээсэл дамжуулна.

Баруун германска армиие байгуулха американска проект болбол баруун-европейскэ гүрэнүүдэй правительствонуудай зарим нэгэн арсалгатай дайралдаhаниинь мэдээжэ. Вашингтонhоо хашалта хэhэн дээрэhээ эдэ арсалтануу угы болгогдоо. Американска түсэбые зүбшөөхын тула Брюссельдэ сугларан ерэhэн 12 гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд ба оборонын министрнүүд энэ удаа «нэгэн hаналтайгаар» hүгэдэн зүбшөөhэн байна.

Ачесон өөрынгөө эрилтэнүүдые элишэлэн, заседанинууд дээрэ хэдэн удаа үгэ хэлээ гэжэ Франс Пресс агентствын мэдээсэлhээ харагдана. США болбол амгалан үйлэдбэриин зарим hалбаринуудые хороогоод, зэбсэгжэлгын үйлэдбэрилгэдэ 40 миллиард доллар гаргашалхаар хараалаа гэжэ Ачесон зааба. Хойто-атлантическа пактые баталhан бусад гүрэнүүд мүн лэ иимэ юумэ хэхэ ёhотой гэжэ Ачесон мэдүүлбэ. Дурадхагдаhан бүхы хэмжээ-ябуулганууде баруун-европейскэ гүрэнүүд зүбшөөгөөд хизаарлаха бэшэ, харин тэдэнэр эдэ хэмжээ - ябуулганууде хэрэг дээрэнь практическа бэелүүлхэ ябадалда эхилжэ орохо ёhотой гэжэ Ачесон эрибэ. Хойто-атлантическа агрессивнэ блогой «зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагшаар» томилогдоhон Эйзенхауэрэй мэдэлдэ сэрэгүүдые Баруун Европын оронуудай үгэхые Ачесон эриhэн байна.

Хэлсээнүүдэй үедэ Франциин национальна оборонын министр Жюль Мок Ачесонда илангаяа ехээр hүгэдэн дохибо. Франци хадаа «энэ хэрэгтэ дары эхилжэ орохонь, мүн Баруун Германида байгаа өөрынгөө гурбан дивизиие Эйзенхауэрэй мэдэлдэ үгэхэнь гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Суглаанда хабаадагша бусад нюурнууд Ачесонай эрилтэнүүдые бэелүүлхэбди гэжэ үгээ үгөө.

Ерээдүйн «атлантическа армиин» главнокомандалагшын тушаалда Эйзенхауэрэй томилогдоhон жэгтэй процедура агентствын мэдээсэл соо харуулагдана. Тэдэ байhан министрнүүдэй хэн бүхэниинь Эйзенхауэрэй томилолгые зүбшөөhэнөө тусхай бэшэг расписка үгэжэ баталха уялгатай байгаа.

Гурбан гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй заседани тушаа

ПАРИЖ, декабриин 20. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, Брюссельдэ Хойто-атлантическа союзда хабаадагша оронуудай министрнүүдэй зүблөөн болоhоной hүүлээр, США-гэй, Англиин ба Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй заседани болоо.

Заседаниин дүүрэhэнэй hүүлээр коммюнике толилогдобо. Гурбан гүрэнүүдэй министрнүүд Хойто-атлантическа агрессивнэ блогто Германиин хабаадалга тухай асуудал хаража үзэhэн ба «энэ асуудал шэнжэжэ үргэлжэлхые» Баруун Германидахи өөhэдынгөө верховно комиссарнуудта даалгаhан байна. Баруун Германида «мүнөө байгаа эзэмдэлгын ёhо журамые хубилгаха тухай асуудал шэнжэхые» комиссарнуудта тэрэшэлэн даалгагдаа.

Американска заншал

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 20. (ТАСС). Американска хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёhоор, энэ оной ноябрьта США-дэ болоhон hүүлэй hунгалтануудай үедэ hунгаха эрхэтэй 45 миллион гаран нюурнууд голосованиhаа зайсаба. Оройдоо 40 миллион шахуу хүн голосованида хабаадаа.

Hунгалтануудай үедэ ушар байдалые хазагайруулха, тэрэшэлэн «үнгэтэ» хүн зониие доромжолхо ушарнууд олон үзэгдөө. Эд зөөриин ценз, hунгуулиин налог гэхэ мэтые тогтоожо, элдэб янзын худал хуурмаг арганууде хэрэглэhэн ушарhаань, 10 миллион шахуу негрнүүд hунгаха эрхэеэ хаhагдаа.

«Крисчен Сайенс мунитор» газетэ иигэжэ бэшэбэ:

«Урда Каролинай штадта регистрацида абтаhан 500 мянган хүнүүдhээ оройдоол 25 мянган хүниинь hунгалтада хабаадаа. Голос тоолохо ябадалда хүн зон ямаршье hонирхол гаргаагүй».

Американска империалистнуудта дайнай хүнhэн болохо хүнүүд хэрэгтэй

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 20. (ТАСС). Рио-Де-Жанейроhаа Юнайтед Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэhэнэй ёhоор Бразили, Боливи, Чили, Аргентина, Колумби, Куба, Эквадор, Мексика, Уругвай ба Перу хадаа «уласхоорондын коммунизмын аюул» тухай асуудал хаража үзэхын тула, американска оронууд хоорондын онсо конференци зарлаха тухай США-гэй дурадхалые хүлеэн абаа.

Конференциие февралиин хахадhаа нааша зарлахагүй гэжэ бразильска правительство дурадхаба

hурагшадай үбэлэй амаралтые культурнаар үнгэргэхэ

hургуулинуудай hурагшадай үбэлэй амаралтые культурнаар үнгэргэлгые хангахын тулада Бурят-Монголой профсоюзуудай областной Соведэй Президиум тусхай тогтоол гаргаба. Культурын ордонгуудта ба байшангуудта, улаан булангуудта, библиотекэнүүдтэ, предприятинуудта болон эмхи зургаануудта шэнэ жэлэй ёлконуудые, утреннигүүдые эмхидхэхэ гэжэ профсоюзуудай областной, городской, районно, фабрично-заводской ба нютагай комитедүүдые тус тогтоол уялгална.

Вечернүүд ба утреннигүүдтэ хүүгэдэй уранhайханай самодеятельностиин кружогууд наада табиха, эдир уранзураашадай, натуралистнуудай ба технигүүдэй выставкэнүүд эмхидхэгдэжэ, тэдэнэй амжалтануу үргэнөөр харуулагдаха юм. Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулганууд хадаа хүүгэдүүдтэ hонирхолтой ба удха hайнтай байха ёhотой.

Советскэ арадай агууехэ вождьнууд В. И. Ленинай ба И. В. Сталинай ажал-ябуулга болон ажабайдал тухай, ленинско-сталинска комсомол, сталинска эпохын асари ехэ барилганууд, эб найрамдалай түлөө советскэ арадай тэмсэл, өөрынгөө Эхэ ороние американска булимтарагшадhаа сүлөөлхын түлөө корейскэ арадай хажэ байгаа героическа тэмсэл тухай элидхэлнүүд ба хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэхэ байна.

Үбэлэй амаралтын үедэ hурагшад хадаа Эхэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай геройнуудтай, Социалистическэ Ажалай Геройнуудтай, үйлэдбэриин новаторнуудтай, уранзохёолшодтой ба эрдэмтэдтэй уулзаха юм.

Бүхы катогууд, стадионуүд ба спортивна залнуудта үглөөнэй 10 часhаа үдэшын 6 час болотор хүүгэдтэ миинтээр наадаха, санын базануудhаа сана абаха эрхэ олгогдоно. Тэдээн дээрэ физкультурна мүрысөөнүүд, элдэб наадануд, сэнгэлгэ болохо байна.

М. Алашкевич.

Шэнэ киноаппаратура тодхогдобо

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи кинофикациин Управлени КПТ-1 гэжэ шэнэ киноаппаратура абажа, «Прогресс» кинотеатрта тодхобо. Энэ аппаратура конструкциингаа талаар урдань байhан СКП—26 гэжэ аппаратураhаа ондоо байна. Картинануд hайн гэрэлтэйгээр, кадрнуудынь экран дээрэ эли тодоор харуулагдана. Илангаяа үнгэтэ фильмнүүд hайнаар харуулагдана. Иимэ киноаппаратура мүн «Эрдэм» кинотеатрта тодхоогдохо байна.

Н. Ткаченко.

Шэнэ жэлэй худалдаа наймаан

Шэнэ жэлэй урда городой ажалшадые элбэг эд бараагаар хангахын тула Главунивермаг болбол Союзай олон фабрикануудhаа элдэб товарнуудые абажа байна. Тэдэнэй дунда 250 мянган түхэригэй галантерейнэ зүйлнүүд, 150 мянган түхэригэй культтоварнууд ба 100 мянган түхэригэй үхибүүдэй наадаhайнууд, канцелярска товарнууд абтаба.

СПОРТИВНА ХРОНИКО

Улан-Удын Горсоведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын хэрэгүүдые эрхилхэ комитет болбол ород хоккейгээр Улан-Удэ городой түрүү hуури эзэлэлгын наадалгые үнгэргэхэ дүрим баталба.

Наадалганда спортивна обществонуудай ба коллективүүдэй командануд хабаадаха байна.

Наадалгын условинь иимэ: 2 очко абагшад шүүhэн, 1 очко—тэнцээ, 0 очко—шүүгдэhэн дээрэ тоологдохо байна.

Мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн командада физкультура ба спортын хэрэгүүдые эрхилхэ горкомой грамотануд ба дамжуулгын шангууд үгтэхэ байна. Мүн 2-дохи, 3-дахи hууринуудые эзэлэгшэд грамотануудта хүртэхэ байна.

Наада үнгэргэхые хүтэлбэрилхын тула сүүдэй коллеги байгуулагдаба.

Тус комитет мүн боксоор городой түрүү hуури эзэлэлгын дүрим баталаа.

Е. Николаев.

КИНО

Ородой хүгжэмэй гени тухай фильм

Советскэ кинематографи «Мусоргский» гэжэ шэнэ, уранhайханай хүгжэмтэ ба үнгэтэ фильм байгуулжа, үшөө нэгэ ехэ амжалта туйлаhан байна. Киноискусствын энэ гайхамшагта зохёолые манай республикын ажалшад тон hонирхожо харана. Ородой агууехэ композитор Модест Петрович Мусоргскиин тухай фильм идейнэ ба арадай гүнзэгы удхашанартай юм.

Бүхы дэлхэйдэ суурхаhан «Борис Годунов», «Хованщина» гэhэн оперонуудые ба бусад олон гайхамшагта зохёолнуудые бэшэhэн, арадай хүгжэмэй гени М. П. Мусоргский хадаа искусствын арадтаа алба хэхын түлөө тэмсэгшэ байhан юм. Үргэн олониитэдэ ойлгосотой, эли тодо, простой ба үнэнтэ хүгжэмэй зохёолнуудые тэрэ бэшээ.

Зүгөөр, тэрэ үедэ арадай хүгжэмые тэсэдэггүй хархис хүнүүд Россида олон байгаа. Баруун Европын хүгжэмые магтадаг, билдагууша, обор тулюур эдэ хүнүүд агууехэ композиторые тоодоггүй ба тэрэнэй хүсэтэ голосые абяагүй болгохые хүсэдэг hэн. Ородой хүгжэмэй реалистическэ, арадай байхын түлөө Мусоргский бүхы наhан соогоо хүндэ хүшэр тэмсэл хээ, энэ тэмсэлые «Хүсэ ехэтэ бүлэгэй» композиторнуудтай, өөрынгөө нүхэдтэй ба тэдэниие идейнэ зоригжуулагша музыковед Стасовтай хамта хэhэн байна.

Ородой суута бүлэг композиторнууд үнгэрэгшэ зуун жэлэй 60—70 онуудаар «Хүсэ ехэтэ бүлэг» гэжэ нэрлэгдэдэг бэлэй. Тэрээн соо Балакирев, Мусоргский, Римский—Корсаков, Бородин ба Кюи гэгшэд оролсодог байгаа. Ородой композиторнууд-патриодууд хадаа хариинхидай урда hаймhарха ба билдагуушалха ябадалые зэбүүрхэн шоо үзэдэг hэн. Глинка, Даргомыжский гэгшэдээр үндэhэ hуури табигдаhан, арадай гүнзэгы удхатай ба реалистическэ хүгжэмэй Россида илажа, байгуулагдахын тулада тэдэнэр эдэбхитэйгээр тэмсэгдэг hэн.

Ажалша арадай ажабайдалые эли тодоор ба үнэн зүбөөр харуулhан хүгжэмэй түлөө Мусоргскиин хэhэн тэмсэл хадаа дүлэтэ патриотизмын үзэл бодолоор дүүрэн. Энэ тэмсэл композиторые арадай реалистическэ хүгжэмэй драмануудые зохёогшо болгоо.

Туз кинофильм соо «Борис Годунов» гэжэ хүгжэмтэ драмые зохёолгын түүхэдэ гол анхарал хандуулагдана. Оперын гол темэнь арад зон. Тэдэнэр түс сценанүүд дээрэ эли тодоор, сэдьхэл худалгамөөр ба үнэн зүбөөр харуулагданхай. Мусоргскиин хүгжэмэй творчество ямар юумэнhээ эшэ үндэhэ абанаб гэжэ фильм дотор тон ойлгосотойгоор ба уранhайханаар харуулагдана.

Арад зонтой агууехэ композиторай холбоо барисаатай байhаниинь киноповестиин блохой [illegible] зодууд гаршалнэ. Мусоргский [illegible] луу ябахадаа помещигэй [illegible] аашануудые харана, буhалгаа [illegible] hэн таряашадай голосые анхар[illegible] тайгаар шагнана. Өөрынгөө [illegible] hэн тосхондо байхадаа Мусоргский дарлагшадые зэбүүрхэжэ [illegible] раа юм. Энээн тухайнь тэрэ [illegible] баяшуулые наада хараhан [illegible] рическэ «Булуудхын тухай дуу[illegible] Мусоргскиин гүйсэдхэhэн эпи[illegible] харанабди. Энэ дууень шагна[illegible] байhан студент тэрээндэ хандан:

—Тэдэниие тиигэжэл, Моде[illegible] Петрович, тэдэниие тиигэжэл! [illegible] тэдэниие агууехэ зэбүүрхэлээр [illegible] бүүрхэнэт! гэжэ баярлан хашха[illegible] на.

—Зэбүүрхэнэб! Өөрынгөө [illegible] бэшэ, харин ородой хүнүүдэй ер[illegible] дүйн түлөө тэмсэхые хүсэнэб, [illegible] гэжэ Мусоргский харюусана.

Энэ фильм соо М. П. Мусоргский олон талаhаа ба hонирхолтогоор харуулагдана. Ородой агу[illegible] ехэ композиторай ролиие наадаша артист А. Борисов кино хара[illegible] шадта мартагдашагүй образ бэ[illegible] гуулаа. Мусоргский болбол дур[illegible] тэ патриот, демократ, ородой ар[illegible] дай хүгжэмтэ искусствын hалбар[illegible] хүгжэхын түлөө эрид тэмсэлшэ м[illegible]

Фильм соо Мусоргскитай хам[illegible] та В. В. Стасовай образ эли тодо[illegible] харагдана. Чернышевскиин, Бел[illegible] скиин, Герценэй hурагша ба [illegible] залагша, ородой гайхамшаг[illegible] искусствовед Стасов болбол М[illegible] соргскиин ба «Хүсэ ехэтэ бүлэг[illegible] бүхы композиторнуудай творче[illegible] ургалтадань ехээр туhалhан ба[illegible] Ородой композиторнуудай иде[illegible] хүтэлбэрилэгшэ Стасовай оюун [illegible] лигые, патриотическа халуун [illegible] мэлзэлые СССР-эй арадай ар[illegible] Н. Черкасов зүбөөр харуулаа.

Мүн энэ фильм дотор тэрэ [illegible] суута композиторнууд Даргомыжскиин (артист Никитин), Бала[illegible] ревай (артист Балашов) мартаг[illegible] шагүй образууд бэлигтэйгээр [illegible] сэдхэгдэнхэй.

Гэбэшье, энэ гайхамшагта фи[illegible] зарим тэды дутагдалнуудтай. [illegible] сэ ехэтэ бүлэг» единэ шэглэ[illegible] хүгжэмэй единэ hургуули [illegible] фильм соо бүрин элирүүлэгдэн[illegible] Мусоргскиин нүхэд-композит[illegible] нуудай творческо хүсэтэ хан[illegible] рисаан хүсэд харуулагданагүй. [illegible] родин, Римский-Корсаков, К[illegible] гэгшэдэй образууд халирхайг[illegible] ба багаар харуулагдана.

Зүгөөр, эдэ зарим дутагдалну[illegible] тайшье hаа «Мусоргский» [illegible] уранhайханай шэнэ үнгэтэ ф[illegible] мын удхашанар тон ехэ. Энэ ф[illegible] мые харахадаа советскэ ар[illegible] омогорхол — ородой клас[illegible] ческа искусствые хайшаа [illegible] ямар условидо хэн байгуулаб[illegible] жэ кино харагшадай зүбөөр [illegible] гохонь лабтай.

П. Кричаков.

Харюусалгатай редактор [illegible] орлогшо Ц. Б. БУДАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6,84, мест информации и писем—6-84. Для междугородных переговоров—16.

Н—02457. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.